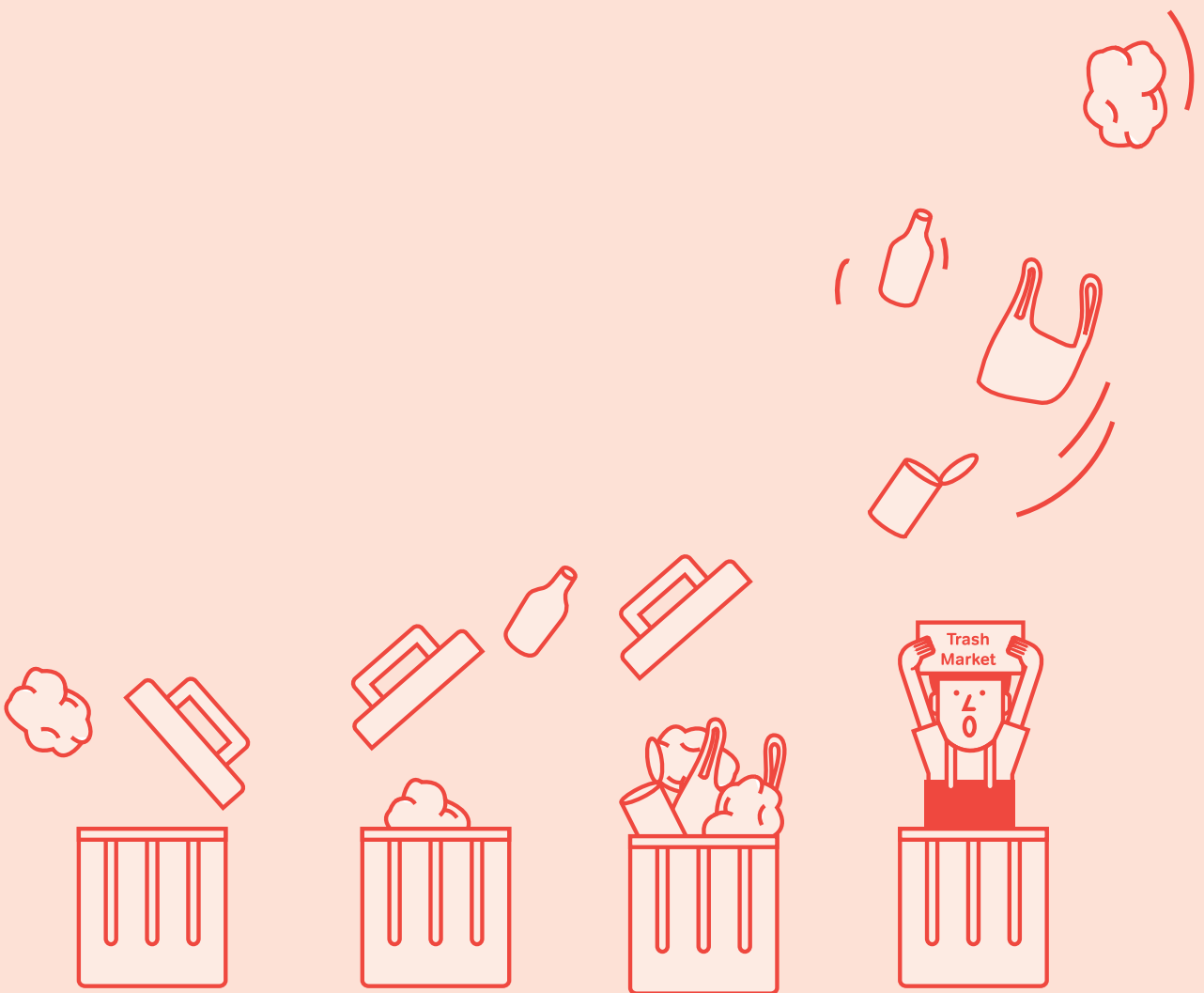

16

ชุมชนสะอาดย่อย 'ตลาดนัดขยะ'

โดย : กลุ่มเยาวชนรณรงค์ จ.พัทลุง

ไม่จำเป็นต้องเป็นสังคมเมืองเท่านั้นถึงจะประสบกับปัญหาขยะได้ เพราะแม้แต่สังคมชนบทในบางพื้นที่ ด้วยการขาดความเข้าใจและไม่ได้ตระหนักถึงผลกระทบที่จะตามมา ก็ทำให้ชาวบ้านร้านค้าไม่ได้ใส่ใจในกระบวนการจัดการขยะทั้งในระดับครัวเรือนและชุมชน จนทำให้ชุมชนแม้จะไม่ได้มีภูเขาขยะตั้งตระหง่านน่าเกรงขาม แต่ก็มีขยะทั้งตลาดเคลื่อนไปทั่วแทบจะทุกๆ ตารางเมตร

ฉะนั้น เพราะภาพที่ชุมชนบ้านเกิดมีขยะถูกทิ้งตลาดเคลื่อนนี้เอง ได้ทำให้เยาวชนกลุ่มหนึ่งเกิดแรงบันดาลใจที่อยากจะมีส่วนช่วยชุมชนของตนในการจัดการขยะเสียใหม่ เพื่อให้ชุมชนสะอาดตา และไม่มีแหล่งเชื้อโรคที่จะกระทบถึงสุขภาพของคนในชุมชน

ขอชวนไปเที่ยวตลาดนัดที่บ้านท่าดินแดงออก ต.วังใหม่ อ.เมือง จ.พัทลุง แล้วคุณอาจจะแปลกใจกับตลาดนัดที่มีแต่ขยะของคนที่นี่

รวมพลัง แก้ปัญหาให้บ้านเกิด

ชุมชนบ้านท่าดินแดงออก ต.วังใหม่ อ.ป่าบอน จ.พัทลุง เป็นชุมชนขนาดเล็ก 300 ครัวเรือน ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา วิถีการดำเนินชีวิตเป็นแบบชาวชนบททั่วไปที่ยังพึ่งพิงพืชผักในครัวเรือนมาประกอบอาหาร และซื้อหาอาหารจากตลาดนัดและร้านค้าในชุมชนมาประกอบเสริม

ด้วยไม่มีรูปแบบการจัดการขยะอย่างเป็นรูปธรรมจากองค์การบริหารส่วนตำบล ทำให้บ้านบางหลังจัดการกับขยะภายในบ้านด้วยการเผาและขุดหลุมฝัง ขณะที่บางบ้านจะนำขยะไปทิ้งไว้ตามสถานที่สาธารณะของหมู่บ้าน เช่น ริมคลองข้างถนน ฯลฯ ซึ่งสุนัขก็มักมาคุ้ยเขี่ยกระจายขยะ เศษอาหาร สร้างความรำคาญให้บ้านอื่น ครั่นแกล้งระแวงกัน เข้ากีดกัน ผลต่อทัศนียภาพ มีหนอนมีแมลงมาชอนไช เป็นแหล่งบ่มเพาะเชื้อโรค นอกจากนี้ บางบ้านก็นำขยะไปทิ้งไว้ในสวนของคนอื่น เกิดการทะเลาะเบาะแว้งระหว่างกัน

“การจัดการขยะในชุมชนไม่ค่อยดีเท่าไร ประกอบกับแต่เดิมวัสดุสิ่งของที่ใช้นั้นสามารถย่อยสลายได้ เช่น ไปตลาดก็จะใช้เชือกกล้วย แต่เดี๋ยวนี้เทคโนโลยีที่เข้ามาทำให้วิถีชีวิตของชุมชนเปลี่ยนแปลง จากใช้เชือกเปลี่ยนมาเป็นใช้ถุงพลาสติก หลายสิ่งหลายอย่างที่เคยใช้วัสดุธรรมชาติก็เปลี่ยนไป ปัจจุบันขยะจึงมีปริมาณเพิ่มขึ้นทุกๆ ปี” อัครวิทย์ ราชพลสิทธิ์ หรือ ‘อาทิตย์’ แกนนำกลุ่มเยาวชนรณรงค์ขำกล่าวถึงปัญหาขยะที่สั่งสมมานานในชุมชน

การได้ทำงานร่วมกับน้องๆ ทำให้เราได้
พัฒนาตัวเองขึ้น...จากเมื่อก่อนมักมองข้าม
ความสามารถคนอื่นตลอด แต่พอทำงานไป
สักระยะก็เชื่อว่าทุกคนสามารถพัฒนาได้
หากได้รับโอกาส ไม่ว่าจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่
หากเราให้โอกาส เขาก็สามารถพัฒนาได้

แม้ที่ผ่านมาจะมีความพยายามแก้ปัญหาโดยชุมชนเองแล้ว เช่น การเสนอ
ในเวทีประชาคมหมู่บ้านให้องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้รับผิดชอบจัดหาถังขยะ
มาให้ โดยชุมชนยินดีรับผิดชอบจ่ายค่าจัดเก็บขยะ แต่อาทิตย์ก็เห็นว่ายังไม่ใช้การ
แก้ปัญหาที่สาเหตุเท่าไรนัก

“เรื่องขยะไม่ได้มีผลกระทบแค่เรื่องสิ่งแวดล้อมดูไม่งาม แต่ยังเป็นสาเหตุ
ของการทำให้เกิดโรค และทำให้คนในชุมชนทะเลาะกันด้วย เพราะไม่มีการจัดการ
ขยะที่ดี” อาทิตย์กล่าวด้วยแววมุ่งมั่น

จากปัญหาที่ได้ประสบพบ ก็ได้สร้างแรงบันดาลใจให้อาทิตย์ลุกขึ้นมา
เป็นตัวตั้งตัวตีสำคัญ ชักชวนเยาวชนชนหลากหลายวัยในชุมชนจำนวน 8 คน มาร่วม
ก่อตั้ง ‘กลุ่มเยาวชนรวงข้าว’ ขึ้น พร้อมจัดทำ ‘โครงการบ้านปลอดขยะ ปลอดภัย
ในชุมชน’ โดยการสนับสนุนจากโครงการปลูกใจ รักโลก ในปี พ.ศ. 2555 ชวนคน
ในชุมชนจัดการปัญหาขยะที่เป็นอยู่ โครงการมีเป้าหมายหลักอยู่ที่การลดปริมาณ
ขยะในชุมชน ด้วยการให้ชุมชนคัดแยกขยะในครัวเรือนก่อนทิ้งหรือทำลาย เป็นการ
แก้ปัญหาที่ต้นทาง

เข้าหาชุมชน และคัดร่อนทีมงาน

อาทิตย์และกลุ่มเริ่มต้นการทำโครงการด้วยการมุ่งเข้าหาโรงเรียน จัดค่าย
อบรมให้แก่น้องๆ นักเรียนได้มีความรู้และตระหนักถึงความสำคัญของการคัดแยกขยะ
หวังจะเชื่อมโยงไปสู่ครัวเรือน พ่อแม่ นักเรียนในอนาคต แต่น่าเสียดายที่ผลตอบรับ

อย่างรกรับซื้อเขาจะเลือกเอาแค่บางอย่าง แล้ว
ให้ราคาต่ำกว่า เศษแก้วหรือขวดอย่างนี้
เขาจะไม่เอา แต่ในงานเราเปิดรับหมดเลย
เด็กๆ ที่อยากได้เงินไปเล่นเกม ก็จะช่วยกัน
เก็บขยะมาขาย

ไม่ผู้ดีนัก ภายหลัง อาทิตย์จึงหาแนวร่วมโดยใช้วิธีการเข้าหาชุมชนโดยเจาะ
ตามบ้าน ผ่านการนั่งพูดคุยทั้งในวงกาแฟและวงเสวนาต่างๆ เพื่อให้ชาวบ้าน
เกิดการยอมรับตัวอาทิตย์และกลุ่ม อันจะนำไปสู่ความร่วมมือต่อไป

“ต้องไปตอนเย็น เขาจะมาชวนพูดคุย ก็จะไปคุยกับคนแก่ๆ บางวันก็นอนค้าง
ที่บ้านเขา เวลาว่างมีกิจกรรมในชุมชนเราก็เข้าไปช่วย รวมถึงเวลาที่ชุมชนล้อมวง
สังสรรค์เราก็จะเข้าไปนั่งล้อมวงด้วย อาศัยความสามารถที่เรามีคือเล่นกีตาร์
ร่วมเล่นกับเขา จากที่เมื่อก่อนเขาไม่รู้จักเราเพราะเราออกไปเรียนข้างนอก แต่พอ
เรามาคลุกคลีเขาก็เริ่มรู้จัก” อาทิตย์กล่าวด้วยดวงตาเปี่ยมยิ้มพร้อมๆ กับการปรับ
วิธีการทำงานโดยเน้นเข้าถึงชุมชนเพื่อสร้างความสนิทสนม ในแง่ของการจัดการ
บทบาทการทำงานภายในกลุ่มเองก็มีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมมากขึ้น การขับเคลื่อน
โครงการในช่วงเริ่มต้นนั้น บทบาทหน้าที่หลักในทุกๆ งานจะอยู่ที่อาทิตย์เพียงผู้เดียว
แกนนำคนอื่นๆ จะรอรับมอบหมายงานจากอาทิตย์อีกต่อหนึ่ง แต่ด้วยเพื่อนแกนนำ
ส่วนใหญ่กำลังเรียนในมหาวิทยาลัยคนละแห่ง ทำให้เวลาว่างไม่ค่อยตรงกัน หลายคน
ถอนตัวเพื่อไม่ให้เป็นการระงับ อาทิตย์จึงต้องหาแนวร่วมใหม่โดยไปชักชวนน้องๆ
ในชุมชนที่สนิทสนม 2-3 คนมาร่วมกลุ่ม เป็นแกนนำจัดค่ายค้นหาแนวร่วมเพิ่มเติม
ซึ่งครั้งนี้เองที่กลุ่มเริ่มมีการแบ่งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจนขึ้น โดยมี
แกนนำหลัก 3 คน คือ อาทิตย์, ชวัลรัตน์ สังข์ทอง หรือ ‘โบว์’ และ สุรศักดิ์ ชุนไชยทัน
หรือ ‘หนึ่ง’ ร่วมกันทำหน้าที่วางแผนการทำงาน ก่อนนำไปประชุมหารือ ร่วม
กันในกลุ่มและแบ่งบทบาทหน้าที่ย่อยในแต่ละกิจกรรม โดยใช้ความถนัดและความ
สนใจของแต่ละคนเป็นเกณฑ์ ซึ่งมีอาจารย์ชยุต อินทร์พรหม หรือ ‘ครูยุต’ คอยช่วย
จัดกระบวนการและให้คำปรึกษาแก่กลุ่มเยาวชน

การเปลี่ยนแปลงภายในกลุ่มทำให้ภาระงานถูกกระจายเฉลี่ยให้แก่แกนนำ
ทั้ง 3 คน ช่วยให้การทำโครงการคล่องตัวมากขึ้น โดย ‘อาทิตย์’ รับหน้าที่ประสาน
ขอความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ในชุมชนและผู้เกี่ยวข้อง รวมถึงทำบัญชีกลุ่มและ

โครงการ ขณะที่ ‘โบว์’ รับหน้าที่ประสานงานกับน้องๆ ในกลุ่ม ส่วน ‘หนึ่ง’ เป็นเลขานุการกลุ่ม บันทึกการประชุมและการทำงาน รวมถึงร่วมเขียนเอกสารและสื่อต่างๆ

“การได้ทำงานร่วมกับน้องๆ ทำให้เราได้พัฒนาตัวเองขึ้น จากเมื่อก่อนมักมองข้ามความสามารถของคนอื่นตลอด เพราะไม่เชื่อมั่นและเรามีตัวตนสูง เอาความคิดตัวเองเป็นใหญ่ แต่พอทำงานไปสักระยะก็เริ่มเชื่อว่าทุกคนสามารถพัฒนาได้หากได้รับโอกาส ไม่ว่าจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ หากเราให้โอกาส เขาก็สามารถพัฒนาได้” อาทิตย์เผยความในใจที่มีต่อการทำงานเป็นทีม ที่แกนนำและสมาชิกทุกคนได้มีโอกาสมานั่งวางแผนและลงมือช่วยกันจนเกิดเป็น ‘กิจกรรมตลาดนัดขยะ’ ในเวลาต่อมา

เปิด ‘ตลาดนัดขยะ’

กลุ่มระดมสมองกันคิดแผนการจัดกิจกรรมเพื่อให้ชุมชนหันมาคัดแยกขยะอย่างหลากหลาย ก่อนที่สุดท้ายจะเห็นดีเห็นงามกับการจัดงานในรูปแบบ ‘ตลาดนัดขยะ’ ที่ออกแบบให้มีกิจกรรม ทั้งการรับซื้อขยะจากชาวบ้าน การให้ข้อมูล ความรู้เกี่ยวกับขยะอย่างรอบด้าน ทั้งวิธีการคัดแยกขยะแต่ละประเภท ประโยชน์ของขยะ ผลกระทบที่มีต่อชุมชน ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม แนวทางการแก้ไขปัญหาขยะ และการขายอาหารเพื่อเป็นกิจกรรมเสริมและหารายได้เข้ากลุ่ม โดยแกนนำและ

สมาชิกกลุ่มจะรับหน้าที่หลัก คือ แผนกซั้่งน้ำหนักและแผนกบัญชีและการเงิน ซึ่งทุกคนจะช่วยแบ่งเบาและสลับสับเปลี่ยนกันอยู่ตลอดเวลา

“ตอนออกแบบกิจกรรมก็มีการปรึกษากับพี่ๆ จากมูลนิธิกองทุนไทย แล้วเราก็ไปคิดรูปแบบกัน ตอนนั้นคิดว่าจะเป็นกิจกรรมอะไรดีที่จะสามารถดึงดูดคนมารวมกันได้เยอะๆ หรือว่าในชุมชนเรามีจุดไหนบ้างที่ทุกคนต้องมารวมกัน เลยนึกถึงตลาดนัดชุมชน ที่ปกติคนจะมากันมากอยู่แล้ว ก็น่าจะมีโอกาสสื่อสารเรื่องการจัดการขยะ แล้วเอาขยะมาขายตอนมาตลาดนัดได้ เกิดเป็นตลาดนัดขยะเล็กๆ ในตลาดนัดชุมชน แล้วก็อยากให้น้องๆ ได้ขายของด้วย จึงเป็นที่มาของตลาดนัดขยะ” หนึ่งในกล่าวถึงแนวคิดของการจัดงาน

เมื่ออาทิตย์บรเจด ไม่รอช้า ก่อนวันเปิดตลาดนัด อาทิตยและเพื่อนๆ ได้ประสานงานกับโรงเรียนและทีมศิลปินให้มาร่วมด้วยช่วยกันสร้างสีสันในงาน รวมถึงชวนน้องๆ ในกลุ่มขึ้นหลังรถกระบะ ถือโทรโข่งประกาศและแจกใบปลิว เชิญชวนชาวบ้านคัดแยกขยะมาขายในวันเปิดตลาดนัดที่จะมาถึง รวมถึงมี คุณตาหีด หรือนายประเสริฐ ช่วยชูเครื่อง ปรธานกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ ที่คอยลุ้นการทำงานของน้องๆ อยู่ ได้ช่วยประชาสัมพันธ์ผ่านเสียงตามสายของหมู่บ้านอีกแรง

ด้วยการเตรียมงานอย่างเป็นระบบและการประชาสัมพันธ์อย่างรอบด้าน ทำให้มีผู้มาเข้าร่วมงานไม่น้อย และบรรยากาศภายในงานก็เต็มไปด้วยความสนุกสนาน โดยเฉพาะกิจกรรมหลักอย่างการรับซื้อขยะจากชุมชนนั้น ถือว่าได้รับความนิยมน่าสนใจอย่างมาก แม้ว่าอาทิตย์และกลุ่มจะไปสืบราคาซื้อขายขยะมาจากร้านรับซื้อของเก่าในตำบล และเคาะราคาซื้อต่ำกว่าที่ร้านรับซื้อของเก่าเล็กน้อย แต่ก็ยังเป็นราคาที่ชุมชนพอใจ เพราะราคายังสูงกว่ารับซื้อขยะที่เข้ามารับซื้อในชุมชน และการขายขยะให้แก่กลุ่มที่เป็นลูกหลานในชุมชนนั้น ก็ย่อมดีกว่าไปขายให้รถรับซื้อที่ขอราคาและโกงตาชั่ง อีกทั้งเป็นการสนับสนุนให้เด็กๆ ในหมู่บ้านออกมาทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์ และเด็กๆ ก็ได้พูดคุยถึงวิธีแยกขยะให้กับลุงๆ ป้าๆ ตอนนำขยะมาขายได้ด้วย

“พวกเราจะไปสอบถามราคาจากร้านรับซื้อของเก่ามา แล้วมาตกลงราคาว่าจะรับซื้อเท่าไร โดยคิดค่าน้ำมันรถขนส่งด้วย และมีการเช็กราคาท้องตลาดเป็นระยะ และอย่างรถรับซื้อที่เข้ามาเขาจะเลือกซื้อแค่บางอย่าง แล้วให้ราคาต่ำกว่าเศษแแก้วหรือขวดอย่างนี้เขาจะไม่ซื้อ แต่ในตลาดนัดขยะเรารับซื้อทั้งหมด เด็กๆ ที่อยากได้เงินไปเล่นเกม ก็จะช่วยกันเก็บขยะมาขาย” โบว์กล่าวด้วยรอยยิ้ม

ในระหว่างรอรับซื้อขยะจากชาวบ้าน อาทิตยจะขับรถนำขยะที่รับซื้อได้ไปขายยังร้านรับซื้อของเก่าในตำบล จนเมื่อตลาดนัดขยะปิดลง กลุ่มจะรวมพลังช่วยกันเก็บกวาดสถานที่จัดงาน ช่วยกันคัดแยกและหอบหิ้วขยะที่ยังเหลืออยู่จากการรับซื้อไปเก็บไว้ที่บ้านของอาทิตย์ก่อนนำไปขายต่อให้ร้านรับซื้อในเช้าวันรุ่งขึ้น

“จากการทำกิจกรรมก็ได้กำไรบ้าง ส่วนหนึ่งก็เก็บไว้เป็นเงินกองทุน สมมติได้มา 1,000 บาท ก็หักทุนไว้ 800 บาท อีก 200 บาท ก็แบ่งเงินให้น้องๆ เป็นค่าขนม และไว้ใช้จ่ายที่จำเป็น

หากเราไม่เข้าใจชุมชนของเราเอง
ก็ยากมากที่จะทำงานให้สำเร็จได้

สรุปบทเรียน และปรับปรุงให้ดีขึ้น

กลุ่มเยาวชนรณรงค์จัดกิจกรรมตลาดนัดขยะไปทั้งสิ้น 2 ครั้ง ซึ่งแต่ละครั้งล้วนได้รับการตอบรับจากชุมชนเป็นอย่างดี แต่กระนั้น เมื่อมาประชุมสรุปบทเรียนจากการจัดกิจกรรมร่วมกันก็พบว่า กิจกรรมตลาดนัดขยะทั้ง 2 ครั้งนี้ กลุ่มยังให้น้ำหนักของการให้ความรู้เรื่องขยะแก่คนนำขยะมาขายและคนที่เข้ามาร่วมกิจกรรมน้อยเกินไป กลุ่มจึงลงมติร่วมกันว่า ในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไปกลุ่มจะเน้นการให้ความรู้เรื่องขยะแก่คนที่มาร่วมงานมากขึ้น เพื่อให้พวกเขากลับไปคัดแยกขยะในครัวเรือนได้อย่างถูกต้อง โดยในงานอาจมีการปรับลดกิจกรรมเสริม คือการขายอาหารลง เหลือเพียงการจำหน่ายน้ำดื่ม หรืออาจชักชวนเพื่อนๆ ลูกป้ามาอาในชุมชนมาร่วมจำหน่ายสินค้าในรูปแบบที่ไม่ทำให้เกิดขยะเพิ่มขึ้นในชุมชน และเหนืออื่นใดคือ กลุ่มมีความเห็นร่วมกันว่าจะมีการใช้ 'สื่อ' ในการรณรงค์เรื่องขยะให้มากขึ้น เช่น

สิ่งที่ได้คือคนในหมู่บ้านเริ่มเห็นคุณค่า ขยะในหมู่บ้านก็เริ่มลดลง

1. บอร์ด/นิเทศการให้ความรู้มีเนื้อหาเกี่ยวกับขยะอย่างรอบด้าน ได้แก่ สถิติการรับซื้อขยะจากการจัดกิจกรรม 2 ครั้งที่ผ่านมา ปัญหาขยะ ผลกระทบ วิธีการคัดแยก และประโยชน์ที่ชุมชนจะได้จากการคัดแยกขยะ

2. โบรชัวร์สำหรับแจกจ่ายภายในงาน เพื่อให้ผู้ที่มาร่วมงานได้รู้ถึงวิธีการคัดแยกขยะ ราคาซื้อ และใช้เป็นสื่อในการแจ้งกำหนดการรับซื้อขยะในครั้งต่อไป

3. ประชาสัมพันธ์ ‘เสียงตามสาย’ ในเรื่องของปัญหาขยะ เพื่อเชิญชวนคนในชุมชนให้หันมาร่วมกันคัดแยกขยะอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

และด้วยตระหนักดีถึงบทเรียนเกี่ยวกับการรวมกลุ่มในชุมชนในอดีตที่ชุมชนเคยเกิดความขัดแย้งกันจากการบริหารการเงินที่ผิดพลาด กลุ่มจึงนำหลักการการทำงานแบบโปร่งใสมาใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำบัญชีซึ่งมีทั้งการแบ่งบัญชีตามกิจกรรม คือสมุดบัญชีรับซื้อขยะและสมุดบัญชีขายอาหาร รวมถึงการสรุปการใช้จ่ายเงินและรายรับจากการจัดกิจกรรมในแต่ละครั้ง เพื่อแสดงตัวเลขปลีกย่อยให้เห็นเด่นชัด ก่อนจะนำยอดทั้งหมดมาทำเป็นบัญชีรายรับ-รายจ่ายประจำกลุ่มอีก 1 บัญชี โดยในส่วนของบัญชีย่อยนั้น โบว์และน้ำจะเป็นผู้รับผิดชอบหลัก ก่อนจะส่งให้อาทิตย์ทำสรุปบัญชีกลุ่มอีกครั้ง โดยเมื่อแล้วเสร็จในแต่ละครั้งจะมีการตรวจสอบจากสมาชิกภายในกลุ่มร่วมกัน

นอกจากนี้ การได้ทำงานกับคนในชุมชนที่มีความหลากหลายทั้งความคิดและค่านิยม ก็ทำให้กลุ่มได้เรียนรู้ที่จะปรับตัวและหาวิธีการเข้าหาบุคคลกลุ่มต่างๆ ในชุมชน เพื่อสร้างแนวร่วมที่จะขับเคลื่อนกิจกรรมของกลุ่มให้ก้าวเดินต่อไปได้ในรูปของการมีส่วนร่วมซึ่งกันและกัน

“หากเราไม่เข้าใจชุมชนของเราเอง ก็ยากมากที่จะทำงานให้สำเร็จได้”
อาทิตย์สรุปถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยแววตาเป็นประกาย

เมื่อขยะกำลังจะหายไปจาก ‘บ้านท่าดินแดงออก’

จากการนำเอาศาสตร์วิชาการด้านการพัฒนาชุมชนที่ร่ำเรียนมาแปรรูปใช้จริงกับชุมชนบ้านเกิด หลายอย่างต้องเรียนรู้ใหม่ แต่กลุ่มก็ได้เรียนรู้การทำงานเพื่อแก้ปัญหาชุมชน เริ่มจากการลงพื้นที่สำรวจปัญหาและความต้องการของชุมชน

เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำโครงการแก้ไขปัญหารวมกลุ่มจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน จัดเวทีประชุมร่วมกับชาวบ้าน ประสานกับหน่วยงานทั้งในและนอกชุมชนเพื่อสร้างแนวร่วมการทำงาน เหล่านี้คือสิ่งที่อาทิตย์และกลุ่มเยาวชนรวงข้าวได้เรียนรู้จากการทำโครงการ และด้วยการฝึกกำลังกัน ประสมกับความตั้งใจจริงก็ทำให้โครงการของพวกเขาประสบความสำเร็จในระดับที่น่าพอใจ

“จากที่เมื่อก่อนคนไม่ค่อยจะสนใจ แต่เดี๋ยวนี้พอผมไปตรงไหน เขาก็จะมองว่าผมเป็นคนรับซื้อขยะ ก็จะมีการบอกว่าที่บ้านให้ลูกคัดแยกไว้แล้ว เวลาไปนั่งกินกาแฟเขาก็ถามว่าจะจัดตลาดนัดอีกเมื่อไหร่ (หัวเราะ)” อาทิตย์เล่าให้ฟังถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับตัวเขา แต่นั่นก็ไม่เทียบเท่ากับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับชุมชน

จากการแก้ปัญหาด้วยการทำให้เห็น และรณรงค์อย่างเข้าถึงจากการจัดตลาดนัดขยะ ทำให้หลายครัวเรือนในชุมชนเริ่มหันมาใส่ใจกับการคัดแยกขยะ ไม่เผอเรออย่างไม่เลือกและไม่ทิ้งอย่างเกลื่อนกลาด แต่คัดแยกและนำมาขายสร้างรายได้ให้ครอบครัว จนหลายๆ ครอบครัวกลายเป็นผู้รู้ด้านการคัดแยกไปโดยปริยาย ไม่นับรวมกับบ้านของแกนนำกลุ่มที่ได้รับการอบรมในระหว่างโครงการ จนสามารถยกระดับขึ้นเป็นครอบครัวต้นแบบการคัดแยกขยะ ที่ชุมชนสามารถมาเรียนรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรม

“เราจัดอบรมน้องแกนนำ โดยเริ่มจากครัวเรือน 15 หลังมาเป็นแบบอย่าง ให้ทำการคัดแยกแล้วนำมาขาย สิ่งที่ได้คือ คนในหมู่บ้านเริ่มเห็นคุณค่า ขยะในหมู่บ้านก็เริ่มลดลง” โบว์กล่าวถึงผลของการทำโครงการด้วยรอยยิ้ม

ด้วยแรงใจในการทำโครงการอย่างมุ่งมั่นของกลุ่ม ทำให้ ณ ปัจจุบัน กลุ่มมีเงินกองทุนไว้สำหรับการขับเคลื่อนงานด้วยต่อไปในอนาคต และน้องๆ แกนนำก็มีเงินค่าขนมไว้ใช้จ่าย ขณะที่ในบ้านทำดินแดงออกในวันนี้ขยะกลายเป็นของมีค่า จากที่เคยทิ้งขว้าง ไม่สนใจเพื่อนร่วมชุมชน มาวันนี้แต่ละบ้านจะคัดแยกขยะก่อนทิ้ง และการทิ้งก็ทิ้งที่เป็นที่เป็นทางมากขึ้น ส่งผลให้ชุมชนมีสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้น พื้นถนนสะอาดปลอดภัยจากขยะจำพวกเศษแก้ว หน้าบ้านและบริเวณบ้านสะอาด พื้นที่ที่เคยมีกลิ่นเหม็นจากกองขยะก็ลดน้อยลง และลำคลองก็สะอาดขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

อย่างไรก็ตาม อาทิตย์และกลุ่มยังคงไม่พอใจเพียงแค่นี้ ได้วางแผนเป้าหมายต่อไปร่วมกัน คือติดตามการคัดแยกขยะในบ้านของคนในชุมชน โดยสังเกตจากขยะที่นำมาขายและจากการเยี่ยมตระเวนดูบ้าน และที่ขาดไม่ได้ก็คือ การสร้างการมีส่วนร่วมให้ผู้ใหญ่และเยาวชนในชุมชนมาร่วมจัดการขยะผ่านกิจกรรมตลาดนัดขยะให้มากยิ่งขึ้น

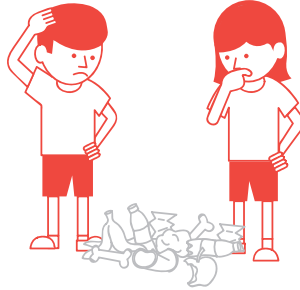
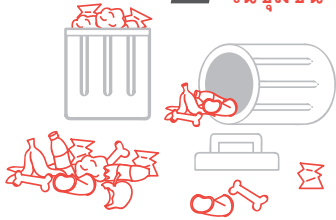
ทั้งหมดทั้งมวลก็เพื่อชุมชนสะอาดสดใส ห่างไกลจากขยะ และเมื่อนั้นทุกคนในชุมชนย่อมสดใสและเป็นสุข

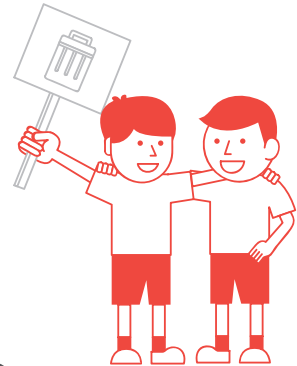

สรุปขั้นตอนการทำงาน

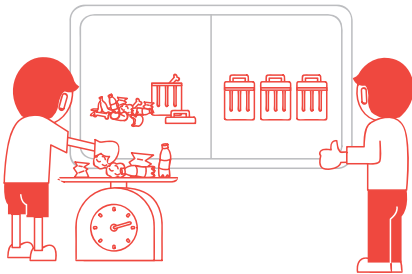
1 ไม่มีการจัดการขยะ ในชุมชน

2 ทำอย่างไรกับขยะดินะ? จัดการกับมันไม่ได้สักที

3 ร่วมมือกันจัดการขยะดีกว่า

4

เข้าหาชุมชน สื่อสารโครงการ เก็บ
ข้อมูลเรื่องขยะ

5 ออกแบบวิธีจัดการขยะในรูปแบบ “ตลาดนัดขยะ”

6

หาความรู้เกี่ยวกับราคาซื้อขายขยะ

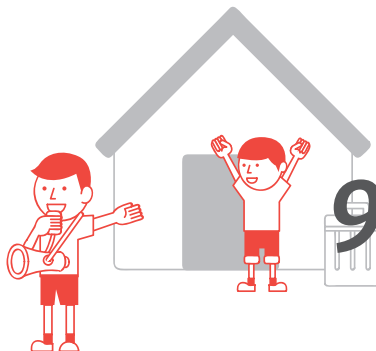
7

ประชาสัมพันธ์ และจัดตลาดนัดขยะรับซื้อขยะ
จากชาวบ้าน และให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับขยะ
อย่างรอบด้าน

8

นำขยะที่รับซื้อได้ไปขาย
จัดทำบัญชีรับจ่าย

9

คืนข้อมูลชุมชน
หาครอบครัวต้นแบบจัดการขยะ

สิ่งที่ได้เรียนรู้

อัสวรักษ์ ราชพลสิทธิ์ (อาทิตย์)

ประธานกลุ่มเยาวชนรณรงค์ฯ ชั้นปีที่ 3 สาขาการพัฒนาชุมชน
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

“การทำโครงการ ทำให้ได้มองและวิเคราะห์ภายในตัวเองมากขึ้น รู้จักวางแผนการทำงานที่เป็นระบบมากขึ้น ทำให้มองภาพการทำงานได้ดียิ่งขึ้น และแม้ผมจะเป็นลูกหลานของคนในชุมชน แต่ตอนแรกก็ไม่กล้าที่จะบอกให้เขามาทำงานกับเรา แต่หลังจากได้ไปคลุกคลีสนิทสนมมา 1 ปี ก็กล้าคิดกล้าพูดกล้าบอก เกิดทักษะการสื่อสารมากขึ้น กล้าตัดสินใจมากขึ้น มีความสุขมากที่ผ่านโครงการครั้งแรก เพราะที่ผ่านมามีแต่เรียน ไม่มีประสบการณ์การทำงานกิจกรรมเลย ภูมิใจที่มีส่วนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชุมชนขึ้น”

ชวัลรัตน์ สังข์ทอง (โบว์)

รองประธานกลุ่มเยาวชนรณรงค์ฯ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหารเทวรังสีประสาทสรรค์ จ.พัทลุง

“ได้รู้จักเพื่อนใหม่ๆ สนุกในการทำกิจกรรม เห็นผลงานแล้วรู้สึกมีความสุขที่ได้ทำ แม้ว่าตอนแรกเห็นขยะเห็นถุงพลาสติกในชุมชนมีเยอะมาก แต่ก็รู้สึกเฉยๆ แต่เดี๋ยวนี้เปลี่ยนมาใช้ถุงผ้า บอกคนในหมู่บ้านว่าถุงพลาสติกไม่สามารถขายได้ ถ้าเอาไปเผาก็ก่อให้เกิดมลภาวะทางอากาศและอาจส่งผลทำให้น้ำเสียด้วย เพราะในหมู่บ้านมีลำธารหลายสาย สิ่งที่เปลี่ยนแปลงมากที่สุด คือทักษะและพฤติกรรม โดยเฉพาะการคัดแยกขยะ และการวางแผนการจัดการงาน”

สุรศักดิ์ ชุนไชยวัน (หนึ่ง)

เลขานุการกลุ่มเยาวชนรณรงค์ฯ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหารเทวรังสีประสาทสรรค์ จ.พัทลุง

“การเข้าร่วมทำกิจกรรมตลาดนัดขยะในครั้งแรก ได้เห็นชาวบ้านให้ความร่วมมือกันดีมาก ส่วนตัวคิดว่าคงยากแต่ไม่ก็ครบครัว เพราะในทุกวันกิจกรรมของหมู่บ้านก็ไม่ค่อยจะมีคนมา นั่นเป็นสิ่งที่ได้ทำกิจกรรมนี้ขึ้นมา และยังดีมากขึ้นไปอีกที่เห็นประชาชนชาวบ้านให้ความสำคัญกับกลุ่มเยาวชนและหมู่บ้านหรือบ้านของตนเอง และแรงบันดาลใจอีกอย่างคือ น้องๆ ในกลุ่มทำกันอย่างจริงจัง เพื่อให้ผลงานออกมาดีที่สุด”

ที่ปรึกษากลุ่มเยาวชน

ชยุต อินทร์พรหม (ชยุต)

อาจารย์โปรแกรมวิชาการพัฒนาชุมชน
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

อาจารย์ชยุตมีบทบาทหนุนเสริม
กลุ่มเยาวชน ด้วยการนำทักษะและ
ความถนัดที่ตนมี ทั้งการเป็นวิทยากร
กระบวนการ การบริหารจัดการ
โครงการ การวิจัย และงานวิชาการ
มาช่วยให้กลุ่มเยาวชนได้เพิ่มศักยภาพ
ตนเอง

“อยากเห็นนักศึกษากลับไปพัฒนา
บ้านเกิดตนเอง อยากเห็นนักศึกษา
ได้รับโอกาสในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ
และนำไปพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น”

โครงการบ้านปลอดภัยะ

ลดมลภาวะในชุมชน

โดย : กลุ่มเยาวชนรวงข้าว จ.พัทลุง

หัวหน้าโครงการ

นายอัศวรักษ์ ราชพลสิทธิ์

คณะทำงานโครงการ

1. นางสาวชวัลรัตน์ สังข์ทอง
2. นายสุรศักดิ์ ชูนไชยพันธ์

ที่ปรึกษาโครงการ

1. อาจารย์ชยุต อินทร์พรหม
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
2. นายประเสริฐ ช่วยชูเครือ
อดีตผู้ใหญ่บ้าน/ประธานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
บ้านทำดินแดงออก

